

ARCHIWUM PAŃSTWOWE
W GDAŃSKU

Plebiscyt na Powiślu w 1920 roku

Wraz z odrodzeniem się Polski po 123 latach zaborów istotnym problemem międzynarodowym było wyznaczenie granic państwa. Spornymi terenami były przede wszystkim Prusy Wschodnie (Warmia, Mazury i Powiśle) oraz Górny Śląsk, gdyż pretensje do tych terenów - ze względów historycznych, gospodarczych i demograficznych - rościły sobie zarówno Polska jak i Niemcy. Dlatego też - w myśl postanowień traktatu wersalskiego - o przynależności tych ziem miały zadecydować plebiscyty, czyli wypowiedzenia się ludności w formie głosowania, czy jest za przyłączeniem do nowo powstałego państwa polskiego czy do Niemiec.

Dnia 11 lipca 1920 r. na Warmii, Mazurach i interesującym nas Powiślu odbył się jeden z dwóch wspomnianych plebiscytów dotyczących Polski. Nad przebiegiem głosowania czuwały komisje międzysojusznicze powołane przez Ligę Narodów. Plebiscyt na Powiślu obejmował cztery powiaty: suski, kwidzyński, sztumski i malborski. Jego wynik był ogromną porażką. Polsce bowiem przyznano jedynie 5 gmin na Powiślu. Były to: Małe Pólko, Nowe Lignowy, Kramrowo, Bursztych i Janowo. Do Polski również ze względów gospodarczych przyłączono port rzeczny w Korzeniewie - bez samej wsi Korzeniewo - oraz przyczółek mostowy w Opaleniu. Pozostały obszar plebiscytowy - poza trzema gminami na Mazurach - pozostał na terenie Niemiec. Odtąd granica między Polską a Niemcami biegła wzdłuż wschodniego brzegu Wisły.

Na przyczynę niepowodzenia opcji polskiej złożyło się wiele czynników. Badacze wymieniają tu m.in. przewagę materialną, organizacyjną i propagandową strony niemieckiej w czasie kampanii plebiscytowej czy terrorystyczną działalność niemieckich bojówek. Ponadto zwracają uwagę, iż plebiscyt odbył się w bardzo trudnym dla Polski momencie, tj. w czasie generalnej ofensywy Armii Czerwonej w trakcie wojny polsko-bolszewickiej, co skutecznie wykorzystwała propaganda niemiecka nazywając Rzeczpospolitą „państwem sezonowym”, które za chwilę zostanie zajęte przez bolszewików.

Opracowanie: dr Lidia Potykanowicz-Suda

Skany: Monika Szczepańska

Przygotowanie techniczne: Łukasz Franiek

[Powrót do listy galerii](#)